środa, 07.10.2026

Dziś obchodzimy wspomnienie Najświętszej Maryi Panny Różańcowej

Kościół katolicki obchodzi 7 października święto Matki Bożej Różańcowej. Data jest związana z przypisaniem wstawiennictwu Bogurodzicy zwycięstwa floty chrześcijańskiej nad Turkami pod Lepanto w 1571 r. Cały październik nazywany jest miesiącem różańcowym. Kościół w tym czasie szczególnie zaleca tę pełną prostoty i głębi modlitwę.

Powstanie święta łączy się z wydarzeniem militarnym, które miało wpływ na losy Europy. Ekspansja turecka na Morzu Śródziemnym została zatrzymana pod Lepanto. W dniu 7 października 1571 r. połączone floty Hiszpanii, Wenecji i Państwa Kościelnego pod wodzą Juana d`Austria pokonały flotę turecką. W tym samym dniu ulicami Rzymu kroczyła pod przewodem Piusa V procesja odmawiając różaniec. Na czele procesji niesiono obraz Matki Boskiej Śnieżnej zwany Salus Populi Romani z bazyliki Santa Maria Maggiore w Rzymie.

Do zwycięstwa pod Lepanto przyczyniła się nagła zmiana wiatru uznana za cudowną interwencję Matki Bożej na skutek odmawiania różańca. Od tej pory obraz Matki Boskiej Śnieżnej złączył się na stałe z nabożeństwem różańcowym i otrzymał nazwę Matki Boskiej Zwycięskiej. Pius V ustanowił święto Matki Boskiej Zwycięskiej, które rok później (1572) Grzegorz XIII zmienił na święto Matki Boskiej Różańcowej. Klemens XI rozszerzył je na cały Kościół w 1716 r., a w roku 1833 Leon XIII wprowadził do Litanii Loretańskiej wezwanie "Królowo Różańca świętego – módl się za nami", a w dwa lata później zalecił, by w kościołach odmawiano różaniec przez cały październik.

Początki i rozwój modlitwy różańcowej

Geneza chrześcijańskiej modlitwy różańcowej nie została do tej pory jednoznacznie ustalona. Ogólnie przyjętej tradycji nie potwierdzają bowiem źródła w kilku istotnych sprawach. Miarodajne będzie zatem stwierdzenie, że różaniec stanowi wynik wielowiekowej ewolucji różnych form modlitewnych.

Główny nurt tradycji różańcowej wywodzi się od św. Dominika. Według tej tradycji, święty przebywający w 1212 r. w klasztorze Prouille na wyspie Albi, doznał we śnie objawienia. Ukazała mu się Matka Boska, podarowała różaniec, wyjaśniła jak należy się na nim modlić i zachęciła do jego rozpowszechniania. Według przekazów dominikańskich, głównie Alanusa de Rupe, św. Dominik ewangelizując i głosząc kazania odmawiał różaniec łącząc modlitwę z wyjaśnianiem tajemnic wiary. Modlitwa różańcowa miała się przyczynić do zaniku herezji albigensów, których nawracał św. Dominik. Świętemu nie obca była mistyka rosarium – określał on różaniec jako „koronę z róż Najświętszej Maryi Panny".

Modlitwa różańcowa ogarnęła szybko świat chrześcijański i było to w głównej mierze zasługą bractw różańcowych. Pod koniec XVI w. nie było prawie miasta w Europie bez tej konfraterni. Erygowano w kościołach kaplice różańcowe lub ołtarze brackie, które otrzymywały liczne odpusty. Przyczyniły się one niemało do popularności różańca. Modlitwa różańcowa choć nie weszła do kultu liturgicznego osiągnęła rangę modlitwy powszechnej, praktykowanej przez wszystkie stany. Byłą dostępna dla ludzi nie umiejących czytać (stanowiło to w znacznym stopniu o jej powszechności) i zwano ją dlatego „brewiarzem dla ludu".

Prawdziwy rozkwit przeżyło nabożeństwo różańcowe w dobie kontrreformacji. Łącząc praktykę modlitwy z kontemplacją prawd wiary, różaniec, ta „skrócona Ewangelia" znakomicie realizował zalecenia Soboru Trydenckiego, był niezastąpiony w dziele poszerzania i popularyzacji wiary katolickiej. Rozwój ten wiązał się z działalnością dominikanów. W XVII w. byli oni jednym z najpotężniejszych zakonów. W samej Rzeczpospolitej posiadali wówczas 182 klasztory. „Nie było prawie parafii, gdzieby bractwo różańcowe nie istniało" – pisał historyk obyczajów Łukasz Gołębiowski. Należeli do nich dosłownie wszyscy – od króla do chłopa. Szlachcic (katolik) obok szabli miał zawieszony u pasa różaniec. Religijna gorliwość potrydencka powodowała, że do bractw różańcowych zapisywano nawet zmarłych.

Październik nazywany jest miesiącem różańcowym. Kościół w tym czasie, a zwłaszcza od zakończenia ogłoszonego przez Jana Pawła w październiku 2002 r. Roku Różańcowego, szczególnie zaleca tę pełną prostoty i głębi modlitwę.

Ikonografia

Kult Matki Boskiej Różańcowej znalazł wyraz w ikonografii maryjnej. Wyobraźnia artystyczna w oparciu o treści ideowe różańca nie stworzyła jednak nowego typu przedstawienia. Zaadoptowano istniejące już wzory ikonograficzne wyposażając je w atrybuty kultu różańcowego.

Pierwszą grupę przedstawień tworzą wizerunki maryjne nawiązujące do schematu Niewiasty Apokaliptycznej, opartego na wizji św. Jana. Początkowo, postać Niewiasty Apokaliptycznej uważano za personifikację Kościoła, później związano ją z osobą Matki Bożej. Typ Niewiasty Apokaliptycznej dał początek wizerunkom Immaculaty (Niepokalanie Poczętej), Assunty (Wniebowziętej) i Incoronaty (Królowej Nieba). Matka Boska przedstawiana jest w nich w całej postaci z symbolami apokaliptycznymi: słońcem, księżycem i gwiazdami. Immaculata jako Matka Boska Różańcowa malowana była z wieńcem różanym lub z różańcem w dłoniach. Występuje też w koronie jako Królowa Różańca. Wersja różańcowa Assunty i Incoronaty przedstawia Matkę Bożą na tle krzewu różanego lub otoczoną wieńcem z róż. Kwiaty białe symbolizują tajemnice radosne, czerwone – bolesne, złote – chwalebne.

Druga grupa przedstawień różańcowych ukazuje scenę przekazywania różańca przez Matkę Bożą św. Dominikowi lub innym świętym dominikańskim. Jest Ona przedstawiana razem z Dzieciątkiem, w postaci stojącej lub wychylającą się z obłoków.

Jeszcze inna grupa obrazów oparta jest na typie Maryi Orędowniczki wiernych. Malowano Ją w całej postaci jako adorowaną przez wiernych wszystkich stanów i rozdającą im sznury różańca. Matka Boska występuje tu jako Mater Omnium – Matka i Opiekunka wszystkich ludzi. Na takich wizerunkach idea różańcowa obejmuje często także Kościół cierpiący, ukazując dusze czyśćcowe, które za wstawiennictwem Matki Bożej aniołowie wprowadzają do nieba. Na obrazach takich występują często święci dominikańscy jak Dominik, Katarzyna ze Sieny, Tomasz z Akwinu, Jacek Odrowąż orędujących za duszami czyśćcowymi. I wreszcie ostatnim typem wizerunków Matki Boskiej Różańcowej, który zdobył największą popularność, to przedstawienia wzorowane na obrazie Matki Boskiej Śnieżnej (Salus Populi Romani) w Rzymie. W Polsce znajdowały się w prawie każdym kościele dominikańskim.

Źródło:
https://deon.pl/kosciol/dzis-wspomnienie-najswietszej-maryi-panny-rozancowej-,1012941
https://bazylika.kolobrzeg.pl/wspomnienie-najswietszej-maryi-panny-rozancowej/ (grafika)